

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 5.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyrt. á forsiðuni,
20 oyrt. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Mánadagin 12. februar 1940.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Hæð
verður bílagt á posthúsinum, brævsavnaðstøðum
og skrivstovuni. Telf. 142.

14. árg.

Løgtingsvalið

30. januar 1940.

Støðan aftaná lögtingsvalið er óbroytt. 8 sambandsmenn, 10 sjálfstýris- og vinnuflokksmenn og 6 javnaðarmenn eins og frammanundan valinum.

Javnaðarmenn hava fingið 3 kreðsvaldar í Suðuroy ímóti 2 kreðsvaldum og 1 eykamanni seinast. Sandoy stóð eisini sterkari. Allir spádómir um fráfalið her vórðu so stalt til skammar gjordir. Í Norðoyum gingu javnaðarmenn mest fram. Her vundu teir 1 eykamann og yvir 100 atkvøður meir enn seinast. Eysturoyir høvdi eisini meiri javnaðarmaðnaatkvøður enn seinast, 74, og fingu javnaðarmann 1 kreðsvaldan mann í hesum valdómi.

— Suðurstreymoyar valdómi misti sín umboðsmann fyri arbeiðarafjöldina. Hetta var hugstoytt. Vit viðganga tað og harmast arbeiðaranna vegna. Ti tað sýnir, hvussu ómetiliga stult arbeiðarafjöldin í Havn er komin í fylkingini til stríð fyri friari og betri korum fyri arbeiðarafjöldina. Huga sær, at um 900 organiseraðir arbeiðarar og kvinnur ikki hava fingið eyguni so frætt upp fyri fylkingartankinum, at tey duga at siggja veikleikan í at hava stórbóndur, bankastjórar og tilfar, sum hava sett sær til lívsmál at kvala socialismuna, arbeiðarapolitikkin, heldur enn at velja menn, sum settir eru á odda at verja teirra felags- og fakinteresser. 3 av Havnar arbeiðsmannafelags stjórn vóru lögtings-evni hesa ferð. Men arbeiðarafjöldin í Havn valdi heldur Jóannes bónda Patursson, ið aldri hevur rætt ein fingur fyri at veita arbeiðarunum betri kor. Tvørturímóti. Hádandi hevur hann talað um stríð fyri at veita teim gomlu og teim arbeiðsleysu eina lógfesta hjálp. Við liðina av Jóannes bónda valdi arbeiðarafjöldin bankastjóra Petersen, ið er hardasti mótstøðumaður av arbeiðarafylkingini og verjari av stórmannapolitikkinum. Her fór fjöldin av arbeiðarunum. Men ein stósur partur fór til hinar báðar afturhaldslistarnar, ið vóru mannaðir við grossistum og monnum, sum helst siggja arbeiðs- og fiskimannafylkingina orkuleysa. Öll minnst »Dimmalættingar« og »Tingakrossar« høvdu mótsøðu móti samgonguni millum danskar og føroyskar arbeiðsmenn og fiskimenn.

Vit hava ikki kunnað dult henda okkara harm og sorg yvir støðuna hjá arbeiðarafjöldini í Havn í lívins brennandi stríði fyri og móti frigerðingini av teirri stóru fjöldini. Men vit vita, at henda støða stavar frá villleiðing av nøkrum av oddamonnunum. Teirra er ábyrgdin. Teir hava veitt fjöldini veikleika í staðin fyri styrki. Spjalding í staðin fyri savning. Eina fálsta stórmanna nationalismu (chauvinismu) í staðin fyri ta einastu hollu fjóðskaparrørslu, ið er kærleikin til land og fólk, drivin og fylt við eini sprengjandi trond eftir at fylkja fjöldina til stríð fyri at frígera einstaklingin og lyfta hann til frí og fræls andalig sum okonomísk kor.

Tað vil vera ein høvuðsuppgáva javnaðarflokksins av allari orku at fella hesar villleiðingar og hjálpa arbeiðarafjöldini í Havn at siggja sín figginda og mæta honum djorv og órædd. Tað vil verða javnaðarrørsluni ein heilag uppgáva at leiða eitt friskt og sterkt lot frá teirri norðlendsku arbeiðarafylkingini undir tí socialistiska merkinum inn yvir slítmannafjöldina í Havn, ið higartil í óviti hevur gingið orindi fyri stórbóndan í Kirkjubø og stórmannapolitikkin í síni heild her á landi.

Í Vágum og Norðurstreymoy mistu javnaðarmenn eisini nakrar

stemmur — Her hevur arbeiðarapolitikurin onga tíð fingið fótast. Hin hopileysa nationala toganin hevur enn her kunnað blendað arbeiðara- og fiskimannafjöldina og lokkað hana at runnið eftir luftspeglingum og einum politikki, sum einki hevur haft at gera við arbeiðaranna sonnu lívsinteresser. Kann vera, at ein partur av veljarunum er vilstur av vinnuflokksins agitátión, ið vendi kennsgeringarnar á høvdið og lokkaði við valgunum, ið aldri vildi fingið nakran fiskimann og arbeiðara at fyllt sær, um teir høvdu havt stundir at hugsa seg um. Men vit fáa okkum illa til at trágva hesum. Til tess má okkara fólk standa ov høgt í mentum. Hver kann t. d. hava tikið vinnuflokksins loggran fyri veljarunum alvorligt, tá ið hesin flokkur íggjognum blað sitt bjóðaði teim minni-mentu skattafrælsi eins og í Danmark — eingin skuldi altso rinda skatt av inntøku undir 800 kr. Dýrt varð lovað, at verja fólk móti tollum! Men samstundis skuldi ikki vera talan um at økja skattin á tær stóru inntøkurnar. Til stuðul og peningahjálp frá Danmark hevði flokkurin einki uttan háð og spott. Føroyingar skuldu ikki ganga biddaragongd. Teir vóru menn fyri sjálvir at greiða allar okonomiskar vansar. Havnir og vegir og onnur almenn arbeiði skuldu ikki steðgast men fara fram við fullari kraft. Tey gomlu skuldu einki missa av ellisrentuni, men teimum skuldi heldur leggjast afturat. Avlamsfólk og sjúk og øll treingjandi skuldu

fáa tað, ið tey av sonnum áttu: fulla og heila hjálp, mangar ferðir betri enn nú, o. s. fr. Men, sum ein veljari klókliga segði: tá ið fjöldin skal sleppa frá skatti og tollum, tey ríku undan stórmannskatti, eingin stuðul skal biddast frá Danmark, men kortini skal hitt almenna, sum vinnuflokkurin sigur ikki skal røra fingurinn við trustar, rinda øllum stuðul og byggja landið upp og hjálpa vinnulivinum upp á fót — hvør skal tá betala?

Einaferð æt tað: hvør vinnandi maður ein lut í Sjóvinnulánsgrunninum. Man tað eina ferð fara at eita: hvør Føroyingur eina minstufortjenastu úr Sjóvinnubankanum — honum, sum ikki kendi fiskimannin, tá ið hann royndi at fáa sær eitt lán til eina útróðraroynd í Grønlandi?

Vit siga við Páll Nolsøe: luft og humbukk!

Einaferð — og tað verður brátt — vilja fiskimenn og arbeiðarar eisini í Vágum, Norðstreymoy og í Havn fáa eyguni upp fyri hesum humbukkspolitikki, sum teir hava latið seg villileit at valt og styðja. Einaferð — og tað verður skjótari, enn afturhaldsflokkarnir nú ugga seg við, at tað vil vera, við arbeiðara- og fiskimannafjöldin yvir allar Føroyar — eus og fiskimanna- og arbeiðsmannafjöldin í øllum Norðanlondum longu hevur sæð tað — koma at siggja, at javnaðarmannapolitikurin er einasti politikkur, sum við allari orku og heitum og heilum huga berjist fyri hin

minna mannin í samfelaginum.

Okkara uppgáva verður framvegis tann: onga løtu, ongar kreftir og eingi heiðurlig meðal at spara fyri at náa heita hjarta og av sonnum einasta heilbrigðaða sociala og nationala mál. Ti einans hann er í samfjód við hitt aðalboraðasta í allari mentan og stremban fyri land og fólk — einans hann kann av sonnum kallast nationalur og fullgóður Føroyingur, sum setur tað sum fremsta mál at lyfta fjældina, hin fátæka og minnimenta til javnbjódís góð, frí og fræls kor og hitt núverandi fátal av mögvaandi sita í.

Jacob Mikkelsen

stýrimaður.

Nú er aftur ein raskur ungur føroyskur sjógarpur farin, lagt beinin í tí stóra felagskirkjugarðinum, Norðsjónum. Hesa ferð varð tað Jacob Mikkelsen, sonur Jacob hjá Mikki suðuri í Vági. Báturin, ið Jacob sigldi við, er farin á minni í Norðsjónum.

Jacob, ið høvdi fingið alt við umboð í føroyskum sluppum, sá, at toganin við vadbeinið færdi ongan veg fyri ein ungan og evnaligan mann. Fór hann tí uttanlands og sigldi nú sum stýrimaður og hevði ljósa framtið fyri sær. Jacob var fult út klárur yvir, hvussu stórun vandin var at sigla yvir Norðsjógvn; men hann eins og aðrir rættir føroyskir sjógarpur, ið ikki óttað Íslands suðurstrendur og tað vandafulla grønlandshavið, óttaðist heldur ikki krigssvandan, ið tað bleiv honum at bana. — Syrgiligt er tað, at raskur maður í bestu árum, sum endiliga er vunnin fram á sitt lívsmál á henda hátt skal verða tikin burtur frá øllum.

Jacob er farin á ta longu ferðina, sum vit øll skulu fara á fyrr ella seinu, og sum eingin av okkum kann koma frá aftur.

Hesi sorgarboð vóru tung fyri foreldrin, ið áttu tveir synir, og hesin var hin eldri bróðir, frísinnadur, raskur í sínum virki, óttaðist ongan vanda, fremstur, tá ið á stóð, og lívdi sær ikki til nakra síðu, trúgvur og vinsælur, ein rættur Føroyingur, ið vildi verða sínum føðilandi til heiður, um ikki lívs-tráðurin so bráðliga varð slitin.

Hesin evnaligi unglíngi varð ein av teimum mongu, ið sakleysir falla fyri blóðandanum, ið nú liggur sum ein marra um heimn.

Fríður yvir minni hansara.

J. Leivsgarð.

Á vígvøllum í Finnlandi.

Hin ræðuligi kuldin er ógviliga meinur fyri kriggsførluna í Finnlandi, og nógv russiskt herfólk doyrt av kulda. Á myndini sæst eitt fínst herlið í stöðu í kavanum.